

[Přednáška Českého komitétu Modrého štítu v Národním archivu \[1\]](#)

Autor:

- [HRADECKÁ, Vladimíra](#) [2]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Z odborných orgánů](#) [4]

Klíčová slova:

- [archivy](#) [5], [filatelie](#) [6]

Kulturní a archivní dědictví nemusí být ohroženo jen válečnými událostmi, přírodními katastrofami apod., ale i neblahou činností člověka, včetně činnosti trestné. Na toto téma, jeho specifickou podobu, se zaměřila přednáška pořádaná [Českým komitétem Modrého štítu](#) [7] ve spolupráci s Národním archivem dne 5. února 2019. Přednášející nad jiné povolaný, JUDr. Ing. František Beneš, CSc., soudní znalec a člen i mezinárodních asociací v oboru filatelie, předseda Komise znalců [Svazu českých filatelistů](#) [8], ji nazval *K ochraně předmětů filatelistického zájmu obsažených v archivních a muzejních fondech*. Přednášku na obdobné téma vyslechli před lety zaměstnanci Státního oblastního archivu v Praze v souvislosti s tehdy nedávnými krádežemi v některých archivech¹.

[9]

[10]

Úvodní slovo pronesla PhDr. Jana Součková, DrSc., předsedkyně Českého komitétu Modrého štítu

V poutavém výkladu s řadou ukázek seznámil přednášející auditorium konferenčního sálu Národního archivu s předměty filatelistické povahy včetně tzv. předznamenkového období z hlediska sběratelských zájmů. Dotkl se proto rovněž i historie pošty a poštovníctví. Jak pracovníci archivů, tak muzeí i dalších „paměťových“ oborů, kde se zájmy historické střetávají se zájmy sběratelskými, většinou ani netuší, jakou hodnotu filatelistické předměty mají. Pro historiky a příbuzné obory je pochopitelně cenný obsah příslušného dokumentu, jeho vypovídací hodnota, spojení s konkrétní událostí či osobou i v širším kontextu. Známek a kolků si většinou příliš nevěšmají, snad jen přitištěných pečetí.

Obsahem přednášky našeho předního znalce oboru byl stručný výčet a alespoň základy rozpoznání filatelistických „cenností“. Vedle ukázek a rozborů tzv. skládaných dopisů, novinových kolků z 19. století či poštovních známek poukázal kromě jiného i na možnou existenci neupotřebených známek, které odesílatel přiložil ke svému podání, na doklady související s vojenskou poštou či s tzv. skautskou poštou po vzniku Československa. Sběratelsky cenné jsou i některé pohlednice dnes již neexistujících míst nebo objektů, některé korespondenční lístky, dopisní obálky či dopisnice s razítkem neobvyklého poštovního útvaru (z vojenské pošty třeba z lodí či ponorek), cenná je korespondence členů československých legií apod. Nejrozšířenějšími předměty filatelistického zájmu obsaženými zejména v úředních spisech uložených v archivních fondech jsou bezesporu kolky, z nichž některé mohou být i velmi cenné – sběratel to ví, archivář či pracovník muzea většinou nikoliv. Příkladem mohou být předchůdci dnešních nalepovaných kolků, tzv. signety. Jejich počátek u nás sahá až do konce 17. století. Byly to vlastně otisky razítek na čistých arších papíru, který prodávaly tehdy vzniklé kolkovní úřady. Také vzhledem k tomu, že se nepoužívaly dlouho, jsou dnes ze sběratelského hlediska velmi cenné.

[11]

[12]

Přednášející JUDr. Ing. František Beneš, CSc.

Ukázky, včetně sběratelských, respektive aukčních cen, přítomné zaujaly, což se odrazilo i v bohaté diskuzi. V ní došlo i na několik let staré, ale stále živé události spojené s krádežemi tohoto typu archiválií v našich archivech a muzeích. Vleklá soudní řízení, kdy hrozilo, že z hlediska žalujících institucí prokazatelný zloděj získá zpět některé archiválie, protože se nepodaří prokázat jejich původ, je alarmující. Z diskuze vyplynulo, že nejdokonalejším způsobem ochrany a hlavně prokazatelnosti vlastnických práv by bylo razítko na příslušné archiválii. To je však z hlediska autenticity dokumentu i na základě pochopitelných odborných námitek restaurátorů prakticky neuskutečnitelné. Digitalizovat kilometry spisů uložených v archivech spadá zatím rovněž do kategorie obtížné proveditelnosti. Ani mikrotečka na každém listu není řešení – je drahá. Řešením je zatím, zdá se, důsledná kontrola badatelů zejména při jejich odchodu, zákaz vstupu s taškami, v kabátech s kapsami apod. do studijních prostor. Tzv. paginace tisíců stran předkládaného studijního materiálu je časově a koneckonců i finančně (někdo to dělat musí a musí dostat zapláceno) velmi náročná. A tak lze pokračovat.

Fotografie pocházejí z archivu Asociace muzeí a galerií ČR.

Redakční poznámka: Jedná se o redakčně upravenou verzi článku, který byl původně publikován v [č. 2/2019 Věstníku AMG](#) [13] na s. 20.

- [1.](#) BENEŠ, František. Archivní materiály z hlediska filatelie. *Archivní časopis*. 2011, roč. 61, č. 2, s. 144–158.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/prednaska-ceskeho-komitetu-modreho-stitu-v>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/prednaska-ceskeho-komitetu-modreho-stitu-v>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/hradecka-vladimira>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/z-odbornych-organu>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/archivy>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/filatelie>
- [7] <https://www.skipcr.cz/odborne-organy/cesky-komitet-modry-stit>
- [8] <http://www.informace-scf.cz/>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/541/hradecka1.jpg>
- [10] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/541/hradecka2.jpg>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/541/hradecka3.jpg>
- [12] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/541/hradecka4.jpg>
- [13] https://www.cz-museums.cz/UserFiles/file/2019/Vestnik/2_19_web.pdf